

ния; очерчены проблемы диверсификации иноязычной подготовки в отечественном образовании.

Ключевые слова: диверсификация, диверсификация образования, иноязычное образование, иноязычная подготовка, иноязычная коммуникативная компетентность.

The article deals with the essence of the term "diversification"; defines foreign language diversification objectives, approaches and concept; develops issues of the foreign language teaching diversification in national education.

Key words: diversification, diversification in national education, foreign language education, foreign language teaching, foreign language communicative competence.

УДК 372.881.111.1

Лавриненко Н.М.,

викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ МАС-МЕДІА НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті актуалізується проблема впровадження мас-медіа на уроках англійської мови у початковій школі, також визначено вплив телебачення, інтернет-ресурсів, радіо на формування іншомовних навичок молодших школярів.

Ключові слова: навчання англійської мови, учні початкової школи, мас-медіа (телебачення, кінематограф, інтернет-ресурси, радіо), навчальний процес, сучасні технології.

Актуальність проблеми. У сучасному світі важко уявити навчання окремо від інновацій, технічного забезпечення. Процес модернізації поширюється на усі сфери життя і стає невід'ємною їх частиною. Освіта не є винятком, зокрема початкова. У зв'язку з цим постає потреба у підвищенні рівня навчального процесу, володіння англійською мовою педагогами, упровадження новітніх технологій, методів та прийомів, сучасних іншомовних програм та досвіду іноземних колег, носіїв мови.

Сьогодні вивчення іноземної мови стало можливим і через засоби масової інформації: телебачення, радіо, Інтернет. Варто зазначити, що застосування мас-медіа на уроках допомагає не тільки підвищувати зацікавленість і мотивацію учнів у навчанні, але й постійно знаходитися в потоці сучасної іноземної мови, накопичувати лексичний матеріал, знайомитися з технічними інноваціями, формувати світогляд інших країн. Саме це дає змогу школі виховувати у дітей самостійність, прагнення до пошуку нового, індивідуальність, розкривати таланти та навчати комп'ютерній та комунікативній грамотності з ранніх років навчання.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проблема впливу мас-медіа на процес вивчення іноземної мови та їх потенціалу стала предметом наукових розвідок багатьох вчених (І. Ставицька, Є. Полат, І. Зимня, О. Леонт'єв, D. Anderson, P. Collins, D. Roberts, U. Foehr, J. Wright, A. Huston, K. Hanson, B. Rymes, S. Biagi, P. Sanderson). Досліджувались різні аспекти упровадження новітніх технологій у навчальний процес на різних етапах здобуття освіти, проте застосування мас-медіа (телебачення, інтернет-ресурсів, радіо) на уроках іноземної мови лишається недостатньо дослідженим.

Тому **метою статті** є характеристика способів застосування різних видів мас-медіа у процесі вивчення англійської мови у початковій школі.

Відповідно до мети було сформульовано такі **задачі**:

- висвітлити потенціал мас-медіа, ступінь впливу різних їх видів на вивчення іноземної мови учнями початкової школи;
- визначити найбільш ефективний вид мас-медіа у навчальному процесі;

Виклад основного матеріалу з подальшим обґрунтуванням його висновків. Освітній потенціал мас-медіа у навчальному процесі безперечно вагомий. Сьогодні активно застосовуються інтернет-ресурси, медіа-тексти, аудіоматеріали, але телебачення та радіо лишаються у більшості випадків осторонь.

У довідковій літературі подається таке визначення мас-медіа: радіо, телебачення, Інтернет, кінематограф, звукозаписи та відеозаписи, преса (газети, журнали, книги) [1]. Зазначені вище засоби об'єднують притаманні їм якості: звернення до масової аудиторії, доступність багатьом людям і поширення інформації. Поняття «мас-медіа» (від *англ.* Mass Media — масовий посередник, від *латин.* Medium — середина, щось проміжне) — термін, який у сучасному суспільстві передбачає використання видів масової інформації для створення широкого комуні-

кативного середовища, де ведеться жвавий діалог між усіма його частинами [1].

Освітній потенціал — це можливості та засоби, які можуть бути використані у процесі навчання [1]. Метою такого навчання є сприяння розвитку творчої індивідуальності, мовленнєвих навичок, досягнення високого рівня володіння англійською мовою, критичного мислення, аналізу та формування вмінь застосовувати набуті навички.

Науковець Е. Мустафаєва, досліджуючи ефективність навчання іноземної мови за допомогою мас-медіа, зокрема радіо і телебачення, зазначила, що медіа-освіта є дуже важливою у процесі вивчення англійської мови, оскільки допомагає творчо засвоювати побачене та почуте з різних джерел засобів масової інформації. Відтак сприяє формуванню мислення у користувачів та допомагає навчитися виокремлювати потрібну інформацію з джерел мас-медіа [10, 5].

Дослідниця Р. Гоббс, дискутуючи про освітній потенціал мас-медіа, зауважила, що у процесі навчання іноземної мови вчитель виступає середньою ланкою між новітніми технологіями, інтернет-ресурсами, джерелами мас-медіа та учнями. Застосування медіа-ресурсів на уроках може бути ефективним за умови виконання додатково розроблених вправ та завдань. Саме такий підхід допомагає формувати мовленнєві навички, розвиває мислення [9, 10]. Звідси випливає, що ефективно засвоєння матеріалу можливе, якщо застосування телебачення, відео та інших медіа-матеріалів супроводжується жвавою взаємодією вчителя та учня.

Вплив телебачення на виховання дітей — неоднозначний, проте вчений Д. Андерсон зазначає, що телепрограми формують критичне мислення, розширюють словниковий запас та позитивно впливають на навички письма. Окрім того, перегляд фільмів, де відображено життя, поведінку, взаємодію у школі, може змінювати сприйняття навчального процесу, формувати цікавість та мотивацію до навчання [5, 70–74].

Дослідження телебачення як одного з видів мас-медіа в Колорадо (2007) показало ефективність його застосування під час вивчення нової іншомовної лексики, зокрема щодо покращення рівня володіння англійською мовою загалом. Найкраще, коли телевізійні програми як метод використовуються в помірній кількості, проте важливо, щоб зміст програм був правильно підібраний відповідно до аудиторії. Також зазначалося, що кіно і телебачення істотно розширюють діапазон вибору доступних програм, посилюючи вплив засобів масової інформації на цінності, погляди і переконання, навчання та соціальну по-

ведінку дітей. Дедалі частіше у Сполучених Штатах та багатьох інших англomовних країнах педагоги використовують ЗМІ, медіа-ресурси чи комп'ютерні технології в аспекті вивчення мови [6, 84].

І хоча однією з проблем у процесі застосування медіа-засобів у навчанні є визначення позитивного впливу телебачення, та не менш важливим є питання заохочення учнів початкової школи до тривалої концентрації уваги. Науковець Д. Джонассен визначив, що завдяки швидким змінам кадрів та кольоровим картинкам вдавалося утримувати увагу, причому розуміння контенту зростало за умови концентрації уваги не менше ніж на 15 секунд [8, 65–69]. Отже, рівень сприймання матеріалу учнями пов'язаний з тим, наскільки цікавий та інтерактивний його зміст. Варто зазначити, що при застосуванні телебачення та відеоматеріалів молодші школярі вчатьс я концентрувати увагу протягом тривалого часу, розвивають навички аудіювання, вчатьс я правильної вимови, інтонації та наголосу.

Безумовно використання комп'ютерів на уроках іноземної мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу, засвоюється більше матеріалу, ніж при традиційному навчанні. Під час роботи з комп'ютером зникає такий негативний психологічний чинник, як невпевненість при наданні відповіді, а також інші, характерні для традиційних занять, як-от: дефект вимови, страх зробити помилку, невміння вголос формулювати свої думки. Такі перешкоди можуть завадити учневі виявити свої справжні знання. Виконуючи завдання на комп'ютері, учень, як правило, не відчуває ніяковості і намагається проявити максимум своїх знань [3, 24].

Оволодіння елементами комп'ютерної грамотності не викликає суттєвих труднощів у молодших школярів. При цьому застосування комп'ютерних ігрових програм на уроках англійської мови сприятиме кращому засвоєнню навчального матеріалу, створюючи позитивне емоційне ставлення учнів до навчання.

Використання інтернет-ресурсів та комп'ютерних технологій при вивченні англійської мови розвиває в дітях самостійність прийняття рішень, організованість та швидкість у роботі з матеріалом.

Наступним та не менш важливим видом мас-медіа у процесі вивчення іноземної мови є радіо. Розвиваючі програми радіоефіру мають очевидні переваги з кількох причин: прослуховування розвиває уяву та творче мислення, оскільки учні сприймають тільки на слух; такий метод допомагає формувати та розвивати навички аудіювання та говоріння, оскільки після прослуховування обов'язково наступним етапом повинно бути обговорення і коментування почутого [6, 86].

Навчання іноземної мови у початковій школі потребує особливої уваги та врахування психологічних особливостей дітей цієї вікової категорії. У процесі вивчення англійської мови у дітей часто виникають труднощі, пов'язані зі здатністю сприймати новий матеріал, засвоювати, переробляти і запам'ятовувати. Молодші школярі прагнуть гратися, проте вже розуміють важливість навчальної діяльності і мають великий інтерес до пізнання навколишнього середовища [2, 20]. Тому використання дитячих навчальних програм на уроках англійської мови з молодшими школярами буде особливо доречним.

У процесі навчання англійської мови увага, мотивація, мовленнєва діяльність учнів початкової школи мають вагомий вплив на успішне формування навичок. Мовленнєва діяльність, як правило, скута, мимовільна. Молодші школярі зазвичай повторюють фрази, конструкції за вчителем. На цьому етапі вони вчать давати повні, розгорнуті відповіді, не повторюватися, говорити правильними розгорнутими реченнями, зв'язно переказувати [2, 24].

Через вікові особливості молодшим учням складно керувати увагою, і тому вони часто опиняються під впливом вражень. Зазвичай вони швидко відволікаються, не вміють сконцентруватися, часто змінюють вид роботи.

У Державному стандарті початкової загальної освіти основну мету навчання іноземної мови визначено як оволодіння такими уміннями та навичками: правильно вимовляти слова, словосполучення, речення; володіти лексичним запасом з визначеної теми; ознайомитися з основними граматичними категоріями мови; розуміти на слух мовлення вчителя, однокласників; вміти коротко висловлюватися у межах теми; правильно писати слова, словосполучення, речення, тексти [4].

З урахуванням вищезазначених завдань та вікових особливостей учнів телебачення та інтернет-ресурси вбачаються найбільш ефективними видами мас-медіа, які варто застосовувати на уроках англійської мови. При цьому використовувати медіа-ресурси потрібно не більше 10 хвилин, оскільки молодший школяр ще не вміє керувати своєю увагою і сприймає все емоційно. Відповідно до програми 3 класу, що включає тему «Пори року», можна навести приклад застосування інтернет-ресурсу на уроці англійської мови у початковій школі. Відеофайл “The Lazy Bear” містить субтитри англійською мовою, що надасть можливість запам'ятовувати вже готові фрази та речення [7]. Прослуховування та одночасно перегляд відеозапису допоможе розвинути навички аудіювання, полегшить сприймання тексту англійською мовою на слух, сприятиме формуванню нового лексичного запаса.

су. Розроблені запитання та додаткові завдання до тексту сприятимуть розвитку іншомовних умінь учнів.

Телебачення — не менш цікавий та ефективний вид мас-медіа. Сьогодні існує багато англomовних телеканалів, що пропонують низку навчальних відео- та аудіоматеріалів для різних вікових категорій. Наведемо приклад застосування фрагмента телевізійної передачі “Numtum Number3” на каналі BBC For Children у процесі навчання граматики англійської мови. Отже, за програмою другого класу, в темі «Сім'я» вивчаються кількісні числівники. Відеофайл подано у формі дитячої пісні, що насамперед розвиватиме вміння сприймати на слух англійську мову. Яскраві рухливі картинки привертають увагу, а часте повторювання диктором числівників допомагає швидкому запам'ятовуванню граматичних одиниць (кількісних числівників від 1 до 10) [11]. Невелика тривалість записів, лише 2 та 5 хвилин, дає можливість згуртувати і утримати увагу дітей під час прослуховування та перегляду відеофайлів.

Беручи до уваги вікові особливості учнів початкової школи у процесі вивчення англійської мови, варто зазначити, що використання телебачення, інтернет-ресурсів, відеофайлів є доцільним при формуванні та сприянні розвитку навичок аудіювання, говоріння, поповнення словникового запасу, засвоєння граматичних одиниць та структур.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, мас-медіа мають величезний вплив на процес навчання англійської мови, і їх потенціал криється в умінні педагогів правильно застосовувати медіа-ресурси в навчальному процесі. Телебачення, відео, Інтернет, радіо — всі ці джерела інформують, розвивають, навчають. Доцільне впровадження на уроках англійської мови в початкових класах засобів мас-медіа дасть можливість сформуванню здібну, творчу, сучасну особистість. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у знаходженні оптимальних методів застосування мас-медіа у навчальному процесі початкової школи.

Джерела

1. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org> — Заголовок з екрана.
2. Волков Б.С. Психология младшего школьника : учеб. пособ. / Б.С. Волков. — М. : Педагогическое общество России, 2002. — 128 с.
3. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка / Е.С. Полат // Иностранные языки в школе. — 2001. — № 3. — С. 24.

4. Про затвердження державного стандарту початкової загальної освіти [Постанова Кабінету Міністрів від 20 квітня 2011 р. № 462] [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/462-2011> — Заголовок з екрана.
5. Anderson D.R. The Impact of Children's Education / D.R. Anderson. — MA, USA, 1988. — P. 98.
6. Cabansag J.N. The Role of Mass Media in the Development of English Language Skills among AB English Students of Isabela State University [Електронний ресурс] / J.N. Cabansag. — Режим доступу : <http://www.academia.edu/1809941> — Заголовок з екрана.
7. Clarke S. The Lazy Bear (British Council) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/ru/short-stories/the-lazy-bear> — Заголовок з екрана.
8. Jonassen D. Handbook of Research on Educational Communications and Technology / D. Jonassen. — NJ, USA, 2007 — P. 928.
9. Hobbs R. The Uses (And Misuses) of Mass Media Resources in Secondary Schools [Електронний ресурс] / R. Hobbs. — Режим доступу : http://jcr.proscenia.net/publications/articles_mlr/hobbs/uses.html — Заголовок з екрана.
10. Mustafaeva E. The Effectiveness of Teaching a Foreign Language through Mass and Electronic Media [Електронний ресурс] / E. Mustafaeva. — Режим доступу: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-005517a2-4096-4514-a13a-/c/030_Edie_MUSTAFAEVA.pdf — Заголовок з екрана.
11. The Numtums Number 3 (BBC for children) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.cbeebies.com/global/the-numtums/> — Заголовок з екрана.

В статье актуализируется проблема применения масс-медиа на уроках английского языка в начальной школе, также определено влияние телевидения, интернет-ресурсов, радио на формирование иноязычных навыков младших школьников.

Ключевые слова: обучение английскому языку, ученики начальной школы, масс-медиа (телевидение, кинематограф, интернет-ресурсы, радио), процесс обучения, современные технологии.

The article actualizes the problem of mass-media application at the primary schools' English lessons, as well as determines the influence of television, Internet resources, radio on the young students' skills formation.

Key words: teaching English, primary school pupils, mass-media (television, cinema, Internet resources, radio), educational process, modern technologies.